

Hz.İsa Allah Katında Bir Şefaatçidir

<"xml encoding="UTF-8?">

Hz.İsa Allah Katında Bir Şefaatçidir,İnsanların İşledikleri Günahın Bedeli Değildir-5

Hristiyanlar, Hz. İsa'nın, değerli kanını akıtarak kendisini onlara feda ettiğine ve böylece onları günahların sorumluluğundan kurtarmış olduğuna inanırlar. Bu yüzden ona "feda olan" adını vermişlerdir. Diyorlar ki: "Hz. Adem, cennette yasak ağacın meyvesinden yemek suretiyle Allah'a isyan etme hatasına

düştü ve bu hatanın sorumluluğunu hep üzerinde taşıdı. Ondan sonra üreyip çoğalan zürriyeti de bu sorumluluğun altına girdi. Hatanın karşılığı ise ahirette azaba çarptırılmak ve ebedi helaka mahkum olmaktı.

Öte yandan Allah, hem merhametli, hem de adil idi. Bu durum, içinden çıkılmaz bir probleme sebep olmuştu. Eğer Allah, Adem ve zürriyetini hatalarından dolayı cezalandırırsa, bu, onları yaratmasına neden olan rahmetine aykırı olacaktı. Şayet onları affetse, bu da, adaletiyle bağdaşmayacaktı. Çünkü adalet, hata eden suçlunun, hata ve suçunun cezasını çekmesini, iyilik yapan itaatkâr insanın da, iyiliğinden ve itaatkârlığından dolayı ödüllendirilmesini öngörür. [11]

Bu problem, Mesih'in bereketiyle çözüldü. (Allah'ın oğlu ve Alla-h'ın kendisi olan) Mesih, Adem'in zürriyetinden biri olan bakire Meryem'in rahmine girdi. Oradan herhangi bir insan gibi doğdu. Böylece o, hem tam bir insandır; çünkü insan oğludur; hem de tam bir ilahtır; çünkü Allah'ın oğludur; Allah'ın oğlu da Allah'ın kendisidir. (Allah bu tür yakıştırmalardan münezzehtir.) Dolayısıyla da bütün günah ve hatalardan beridir, masumdur.

O, kısa bir süre için insanlar arasında yaşadı, onlarla ilişki kurdu, aralarına karıştı, onlarla birlikte yedi-içti, onlarla konuştu, aralarında yürüdü. Sonunda da, kendisini en ağır bir biçimde öldürsünler diye, kendisini düşmanlarına teslim etti. Bu ağır öldürme şekli, çarmıha gerilerek asılmaydı ki, ilahi kitapta böyle bir cezaya uğrayanlar lanetlenmişlerdir.

İsa, laneti ve çarmıha gerilme eziyetini ve işkenceyi üzerine çekmek suretiyle kendisini insanlara feda etti. Böylece onları ahiret azabından ve ebedi helaktan kurtardı. Onun bu şekilde öldürölüşü, kendisine inananların ve hatta tüm dünyanın günahlarının kefareti oldu." [12]
Hıristiyanların dedikleri bundan ibarettir.

Hıristiyanlar, çarmıh olayını ve feda edilmeyi çağrılarının esası haline getirmişlerdir. Söze onunla başlıyor, onunla bitiriyorlar. Tıpkı tevhit mesajının İslam çağrısının esası olması gibi. Nitekim yüce Allah Resulüne (s.a.a) hitaben şöyle buyuruyor: "De ki: "İşte benim yolum budur. Ben, basiret üzere Allah'a davet ederim; bana uyanlar da.

Allah münezzehtir ve ben müşriklerden değilim." (Yusuf, 108) Hıristiyanların bu yaklaşımına rağmen, İncillerden yaptığımız alıntılardan da anlaşıldığı gibi, Hz. İsa'nın ilk tavsiyesi, yüce Allah'ın birliğı ve sevgisi şeklinde olmuştur.

Bu konuda, Müslümanlar ve diğler bazı araştırmacılar, Hıristiyanlarla tartışmışlar, onların bu iddialarının yanlışlığını, batıllığını gözler önüne sermişlerdir. Bu konuda kitaplar ve risaleler kaleme alınmış, sayfalar ve kağıt tomarları dolusu yazılarda, söz konusu iddianın akıl ve mantığa aykırı olduğı, aynı

zamanda Eski ve Yeni Ahit'le çeliştiğı dile getirilmiştir. Burada bizi ilgilendiren husus, kitabımızın kapsamının elverdiği ölçüde, Hıristiyanların bu iddialarının Kur'an'ın öğretisiyle çelişen yönlerini sergilemek, bu bağlamda Kur'an'ın gündeme getirdiğı şefaata ile onların Hz. İsa'yla ilgili olarak savundukları feda edilme arasındaki farklar üzerinde durmaktır.

Kur'an açık bir şekilde, insanlara akıllarının ufukları kapsamına giren ifadelerle hitap ettiğini, insanların anlayıp algılayabilecekleri beyanlar kullandığına delil getirir. Bu sayede insan hakkı batıldan ayrılabilir,

hakkı alıp batılı bir kenara atabilir. Hayrı şerden, yararlıyı zararlıdan ayırıp hayır ve yararlı olanı alıp zararlı ve şer olanı terk edebilir. Kur'an'ı inceleyenler, onun akliselimi açıklamalarının esası haline getirdiğini rahatlıkla görebilirler.

Hıristiyanların iddialarına gelince:

Birincisi: Onlar, Hz. Adem'in yasak ağacın meyvesinden yemek suretiyle günah işlediğinden söz

ederler. Kur'an bu iddiayı iki açıdan reddeder:

1) Buradaki yasak, yol gösterme amaçlı bir yasaktır. Yasağa muhatap olan kişinin iyiliği ve durumuyla ilgili olarak işin doğrusunun gösterilmesi kastedilir. Burada efendiliğin, egemenliğin devreye sokulması söz konusu değil. Bu tür bir emre uymak, otorite açısından sevabı, terk etmek de cezayı gerektirmez.

Danışılan kişinin danışana, doktorun hastaya yönelttiği emir ve yasakları buna örnek olarak gösterebiliriz. Yol gösterme amaçlı emirlere uymak, kişiye fiilden beklenen maslahatları kazandırır. Buna karşılık, bu tür emirlere aykırı hareket etmek de insanı fiilin zararının etkinliğine duçar eder.

Nitekim, Hz. Adem hakkında cennetten çıkarılma dışında bir şey yapılmamıştır. Yaptığı işin sonucu olarak ilahi yakınlık ve hoşnutluğun rahatlık ve neşesini kaybetmiştir. Ahiret azabına gelince; böyle bir durum gündeme gelmemiştir. Çünkü o, ilahi otoriteye baş kaldırmak şeklinde bir günah işlememişti ki, karşılığında bir cezayı hakketmiş olsun. Geniş bilgi için Bakara, 35-39. ayetlerin tefsirine bakınız.

2) Hz. Adem (a.s) bir peygamberdi. Kur'an, peygamberlik misyonuna sahip kimselerin günaha, Allah'ın emrinin dışına çıkmaktan münezzeh olduklarını vurgular. Akli kanıt da bunu destekler. Peygamberlerin masum oluşlarıyla ilgili olarak Bakara, 213. ayetin tefsirine bakılabilir.

İkincisi: Hristiyanlar, Hz. Adem'in, işlediği hatadan sorumlu olduğunu iddia ediyorlar. Ancak Kur'an bu iddiayı şu şekilde reddeder: "Sonra Rabbi onu seçti, tövbesini kabul etti ve doğru yola iletti." (Tâhâ, 122) "Adem, Rabbinden birtakım kelimeler aldı. Bunun üzerine Allah da tövbesini kabul etti. Şüphesiz O, tövbeleri kabul edendir, esirgeyendir." (Bakara, 37)

Akıl da bunu destekliyor, daha doğrusu açık bir değerlendirme olarak ortaya koyuyor. Şöyle ki: Hata ve günah, sakınılması ve korkulması gereken bir olgudur. Akıl veya ilahi otorite, bunu karşı çıkışın ve isyankarlığın bir karşılığı olarak öngörür. Bununla da yükümlülük olgusunun pekişmesi amaçlanır. Eğer ceza ve sevap olgusu olmazsa, tanrısal otorite eksik kalır, etkin olamaz. Herhangi bir emir veya yasağın da pratik bir değeri olmaz.

Ancak, itaatkarlara sevap uygulamak gibi suçlulara ceza uygulamak, ilahi otoritenin bir özelliği olduğu gibi, tanrısal egemenlik çerçevesinde ilahi otoritenin mutlaklığı da bir gerekliliktir. Dolayısıyla ilahi otoriteye sahip hükümler güç, hatalıların hatasını ve günahkârların günahını af ve bağışlama yoluyla görmezlikten gelebilir.

Çünkü bu da bir tür tasarruf ve egemenliktir. Bunun gibi, bunlardan dolayı söz konusu kişileri cezalandırabilir de. Bu da bir egemenlik şeklidir. Güç ve egemenlik sahibi kimselerin hoşgörü, bağışlama ve görmezlikten gelme gibi yöntemlere başvurdukları kuşku götürmez bir gerçektir.

Aklın kurallarına göre hareket eden insanlar, bugüne kadar hep bu yöneme başvurmuşlardır. Dolayısıyla insandan sadır olan her hatanın sürekli olarak onu sorumlu kılmasının bir anlamı yoktur. Aksi takdirde af ve bağışlama olgularının bir gerçekliği olmaz. Çünkü bağışlama ve affetme, hatayı silmeye ve günahın izini gidermeye yöneliktir. Günah ve hatanın hiçbir şekilde insandan ayrılmadığının, sorumluluğunun ka-lıcı olduğunun varsayılması durumunda,

af ve bağışlamanın ilgili olabilecekleri bir objektif alandan söz edilemez. Oysa vahiy yoluyla bildirilen ilahi mesajın kapsamında af ve bağışlamadan sıkça söz edilir. Aynı durum, Eski ve Yeni Ahitler için de geçerlidir. Hatta Hristiyanlardan aktardığımız değerlendirmede de bunu gözlemleyebiliriz.

Kısacası, herhangi bir günahın veya herhangi bir hatanın sürekli olduğunu, tövbe, pişmanlık, geri dönme ve nedamet yoluyla bile olsa silinmeyeceğini, bağışlanmayacağını söylemek, akliselim ve bozulmamış fitratın kabul edeceği bir şey değildir.

Üçüncüsü: Hristiyanların; "Adem'in işlediği hata, kendisini bağladığı gibi, kıyamete kadar gelecek tüm zürriyetini de bağlar." şeklindeki sözleri, bir kişinin işlediği günahattan, onun dışında ilahi otorite açısından günah işlemeyen başkalarının da sorumlu tutulmasını gerektirmektedir.

Bu, bir fiilin bir kişiden sadır olması, ama isyanının ve sorumluluğunun bu fiili işlemeyeni de tıpkı faili gibi kuşatması demektir. Bu durum, bir topluluğun bir günah işlemesinden, onlardan sonra gelenlerin de buna razı olmalarından, dolayısıyla günahın tümünü kuşatmasından farklıdır.

Buna günah işlemekten vebalinin altına girmek denir. Kur'an böyle bir şeyi kabul etmez: "Doğrusu, hiçbir günahkâr bir başkasının günah yükünü yüklenmez. Doğrusu, insana kendi

çabasıından başkası yoktur." (Necm, 38-39) Bu konuda akıl da Kur'an'a arka çıkar. Çünkü akıl, bir kimsenin, işlemediği bir gûnahtan sorumlu tutulmasını çirkin karşılar. Daha geniş bilgi için, insanların fiilleri bağlamında Bakara, 216-218 ayetlerin tefsirine bakınız.

Dördüncüsü: Hıristiyanların bu sözleri, bütün hata ve günahların, aralarında hiçbir fark olmaksızın ebedi helakı gerektirdiği anlayışından kaynaklanıyor. Bu ise, büyük-küçük tüm hata ve günahların farksız olmasını, hatta tümünün büyük azabı gerektiren büyük günahlar olmasını gerektirir. Kur'an'ın öğretisinden anlaşılan ise, onun hata ve günahları farklı değerlendirdiğidir.

Günahların bir kısmı büyük, bir kısmı küçüktür. Bunların bir kısmı affa uğrayabilir,

şirk gibi bazı günahlar da tövbe etmeksizin affa uğramazlar. Konuyla ilgili olarak yüce Allah şöyle buyuruyor: "Size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız, sizin kusurlarınızı örteriz." (Nisâ, 31) "Gerçekten, Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise dilediğine bağışlar."

(Nisâ, 48) Görüldüğü gibi, yüce Allah, yasaklanan hata ve günahların bir kısmından büyük, bir kısmından da küçük günahlar olarak söz ediyor. Bunu, karşılaştırma karinesinden hareketle anlıyoruz. Bu arada yüce Allah, bazı günahların bağışlanmayacağını, bazısının bağışlanacağını belirtiyor. Şu halde, günahlar ve hatalar arasında bir şekilde farklılık vardır. Her günah ateşte sonsuza dek kalmayı ebedi helakı gerektirmez.

Akl da, bütün günahların bir yerde istif edilmesini, aynı sıraya konulmasını kabul etmez. Söz gelişi, birine tokat atmak, onu öldürmek gibi değildir. Yabancı bir kadına yönelik rahatsız edici bakış, zina gibi değerlendirilemez. Bunun gibi daha birçok örnek bulunabilir. Hiçbir zaman, akli başında olan insanların herhangi bir hata veya günahı başkasının yerine koydukları görülmemiştir. Onlar, değişik suçlar için farklı cezalar ve

sorumluluklar öngörmüşlerdir. Aralarında onca farklılık varken bütün günahları ve suçları aynı kategoriye sokmak nasıl düşünülebilir?! Günahların ve suçların farklılığı kabul edildikten sonra, sonsuz ceza, ebedi helak ancak bunların bir kısmı için öngörülebilir. Kur'an-ı Kerim'in de vurguladığı gibi şirk bu tür bir gûnahtır.

Bilindiği gibi, ağacın meyvesinden yemekle ilgili yasağı çiğnemek, Allah'ı inkar etmek veya bu düzeydeki bir başka günah kadar ağır bir suç değildir. Dolayısıyla ağacın meyvesini yemekle

ilgili yasağı çiğnemenin cezasını ebedi azap şeklinde öngörmenin bir anlamı yoktur. (Daha önce sözü edilen insanların fiilleri bölümüne bakınız.)

Beşincisi: Hristiyanların bir problem olarak gördükleri, rahmet ve adalet sıfatları arasında bir çelişme olarak değerlendirdikleri, bundan kurtulmak için Mesih'in yeryüzüne indiğini, sonra göğe yükseldiğini ileri sürdükleri hususa gelince; bu sözler ve gerektirdiği hususlar üzerinde düşünenler, onların bu iddialarının altında şu anlayışın yattığını kavrayacaktır: "Yüce Allah, yaratıcı bir varlık olarak, her şeyin nispet edildiği, gelip dayandığı bir güçtür. Bütün cüzleriyle şu yaratılmış evren, O'nun tarafından var edilmiştir.

Ne var ki, O, bir şeyi kendisinde mevcut olan bir irade ve ilme dayalı olarak işler. İradesinin gerçekleşmesi de, bilgiye dayalı tercihine bağlıdır. Nitekim insan da, bilgisince tercih edilen bir şeyi irade eder. Allah'ın fiillerinin örtüştüğü olumluluklar ve olumsuzluklar vardır. Yüce Allah, fiillerinde bunları izler. Bazen örtüştürme noktasında yanılır ve yaptığı işten pişman olur. [13]
Bazen bir şeyi düşünür, ama onun yararlı yönünü elde edecek yolu bulamaz.

Bazı şeyleri bilmez."

Kısacası, onların anlayışına göre, yüce Allah sıfatları ve fiilleri itibariyle insan gibidir. Her ne yaparsa, düşüncesi ve fikriyle yapar. Bunları yaparken de fiilin bir maslahatla örtüşmesini amaçlar. Dolayısıyla O, maslahatın hükmüne tabidir ve maslahatlar, dışarıdan O'nun işinde etkili olabilmektedir. Bu arada doğruyu isabet ettirmesi mümkün olduğu gibi, aynı şekilde şaşırması, olguları birbirine karıştırması, gaflete düşmesi de mümkündür.

Bildiği şeyler gibi bilmediği şeyler de vardır. Bazen galip, bazen de mağlup olur. Dolayısıyla ilmi gibi gücü de sınırlıdır. Bütün bunlar O'nun için geçerli olunca, fiil işlerken düşünen ve irade eden tüm varlıklarda olduğu gibi, bir fiilden dolayı sevinmesi, üzülmesi, övünmesi, pişman olması, heyecanlanması, coşması vb. gibi tepkimeler de caiz olur. Bu durumda olan bir varlık, maddi ve cismani olur. Hareket, değişim ve tekamül yasasına tâbi olur.

Böyle bir varlık, olsa olsa mümkün yaratılışlı, daha doğrusu sonradan var edilmiş bir insan olabilir. Varlığı zorunlu, her şeyin yaratıcısı yüce Allah olamaz.

Eski ve Yeni Ahit'lere (Tevrat ve İncil'e) baktığınızda, yüce Allah'a cisimlik atfettikleri, cismani nitelikleri O'na yakıştırdıkları, O'nu bir insan gibi gördükleri yönünde onlara nispet ettiğimiz

hususların doğru olduğunu göreceksiniz.

Bütün bu hususlarda Kur'an, yüce Allah'ı bu tür asılsız vehim ve hurafelerden tenzih eder: "Allah, onların nitelendirdiklerinden yücedir." (Sâffat, 159) Kesin akli kanıtlar da,

yüce Allah'ın tüm kemal sıfatlarına sahip olduğunu öngörür. O, yoklukla en ufak bir ilintisi bulunmayan varlığa sahiptir. O, acze düşmeyen kudret sahibidir. Cehaletin yol bulamadığı mutlak bilgi O'nundur. O, mutlak hayat sahibidir. Ölüm ve yokluk O'nun açısından imkansızdır. Böyle olduğuna göre, varlığı, bilgisi, gücü veya hayatı açısından bir değişime uğraması düşünülemez.

Şu halde O, cisim ve cismanî bir varlık değildir. Çünkü cisimler ve cismani varlıklar, değişimler ve dönüşümlerle kuşatılmışlardır. İmkanların, yoksunlukların ve ihtiyaçların mahalli konumundadırlar. Yüce Allah, cisim ve cismani bir varlık olmadığına göre, değişik durumlara ve farklı gelişmelere maruz kalmaz.

Gaflet, yanılma, yanlış yapma, pişmanlık, şaşırma, etkilenme, tepkime, horlaşma, küçülme ve yenilme gibi hallere duçar olmaz. Kitabımızın kapsamı içinde, yeri geldikçe konuya ilişkin kanıtlara dayalı açıklamalarda bulunmuşuzdur. Söz konusu bölümlere başvurulduğunda detaylı bilgiler bulunacaktır.

Gözlemci bir eleştirmen, dikkatli bir düşünür şu iki görüşü mukayese etmelidir: Kur'an, evrenin ilahı ile ilgili olarak verdiği bilgilerde, O'nun bütün kemal sıfatlarına sahip olduğunu belirtir. O'nu eksik sıfatlardan tenzih eder. Zihinlerimizin sınırlı aleme ilişkin yargılarına ve değerlendirmelerine sığmayacak kadar yüce ve büyük olduğunu vurgular. Buna karşın, Eski ve Yeni Ahit'lerin yüce yaratıcıyla ilgili değerlendirmelerinin bir benzerini, ancak Yunan mitolojisinde, eski Hind ve Çin hurafelerinde ve ilkel insanın zihninde oluşturduğu vehimlerde bulabiliriz.

Altıncısı: Hristiyanlar diyorlar ki: "Allah, oğlu Mesih'i gönderdi ve ona bir rahme yerleşmesini, bir ilah olduğu halde insan olarak oradan doğmasını emretti." Bu, akla sığmayan saçma bir sözdür. Daha ön-ce açıkladığımız gibi Kur'an-ı Kerim, bunun asılsızlığını kesin bir dille ifade etmiştir ve biz o sözleri burada tekrarlamak istemiyoruz.

Bilindiği gibi, akıl da böyle bir iddiaya arka çıkmaz. Yüce Allah i-le ilgili olarak inanılması ve dile

getirilmesi gereken ebedilik, değişmezlik, sınırsız varlık sahibi olma, her şeyi kuşatma, zamandan, mekandan ve buna tabi olgulardan münezze olma gibi zorunlu sıfatları düşündüğün zaman, bunun yanında bir de, önce bir damla su,

sonra ana rahminde bir cenin olarak -ister bu kelimeye Melikanilerin getirdiğı açıklamayı ele alın, ister Nasturilerin, ister Yakubilerin, ister bir başka grubun- oluşmaya başlayan bir insanın durumunu düşündüğün zaman, cisim olan ve tüm cismani nitelik ve etkilere sahip olan bir varlıkla, cismani olmayan, zaman, mekan ve hareket gibi maddi bir niteliğı bu-lunmayan varlığın hiçbir şekilde bir olmayacaklarını anlarsın.

Yukarıda işaret ettiğimiz iddianın, akıl açısından doğruluğı zorunlu olan önermelerle bağdaşmaması, Pavlus gibi önde gelen papazların değerlendirmeleri kapsamında felsefeyi yermelerinin, akli yargıları ayıplamalarının altındaki sırrı da oluşturmaktadır. Pavlus bir yerde şunları söylüyor: "Çünkü yazılmıştır: "Hikmetlilerin hikmetini yok edeceğim ve

anlayışlıların anlayışını iptal edeceğim." Hikmetli nerede? Yazıcı nerede? Bu dünyanın bahsedicisi nerede? Dünyanın hikmetini Allah akılsızlığa döndürmedi mi?... Çünkü Yahudiler alâmetler isterler ve Yunanlılar hikmet ararlar; fakat biz... haça gerilmiş Mesih'i... vâzederiz." (Pavlus'un Korintoslulara 1. Mektubu, Bap 1 : 18-24.)

Bu tür ifadelere hem onun, hem de başka Hristiyan din büyüklerinin sözleri arasında çokça rastlanır. Bunun gerisindeki tek neden, inancın yayılması, tebliğ edilmesi ve öğüt politikasıdır.

Bu tür risale ve kitaplarda göz gezdirenler, bunlardaki hitap şekli ve telkin tarzı üzerinde düşünenler bunu rahatlıkla fark ederler.

Bu açıklamalarımızdan, Hristiyanların, "Yüce Allah her türlü günah ve hataya karşı masumdur." şeklindeki sözleriyle de çeliştikleri or-taya çıkmaktadır. Çünkü onların tasvir ettikleri tanrı, kesinlikle hatadan berî değildir. Yâni kavrama ve fiilde yanılabilir.

Bu, itaati farz olan birine muhalefet etme anlamındaki hatadan farklıdır. Çünkü itaat ve boyun eğme gerektiren şeylerde serkeşlik etmek anlamında isyan ve günah, yüce Allah hakkında tasavvur edilemez. Dolayısıyla bu anlamda masumiyet de O'nun hakkında düşünülemez.

Yedincisi: Hristiyanlar diyorlar ki: "İsa, daha sonra insan oldu ve bir insan gibi diğer insanlarla

ilişki içine girdi. Sonunda da kendisini düşmanlarına teslim etti." Bu sözler, varlığı zorunlu olan ilahın, varlığı mümkün olan herhangi bir varlığın niteliklerini alabileceğinin, dolayısıyla aynı anda ve aynı enlemde hem tanrı,

hem de insan olabileceğinin ifadesidir. Buna göre, varlığı zorunlu olan tanrı, kendi yarattığı şeylerden biri olabilir. Yâni, objeler dünyasındaki varlık türlerinden herhangi birinin vasıflarını gerçekten üzerinde taşıyabilir. Bazen insan olur, bazen at olur, bazen kuş, böcek vs. olur; bazen de aynı anda insan, at, böcek gibi bir türden fazlası olur.

Dolayısıyla, varlık türlerinden sadır olan herhangi bir fiil, ondan da sadır olabilir. Çünkü o, her an varlık türlerinden herhangi biri olup ona özgü herhangi bir fiili işleyebilir. Aynı şekilde, adalet ve zulüm gibi karşıt fiilleri de işleyebilir. İlim ve cehalet, kudret ve acizlik, hayat ve ölüm, zenginlik ve fakirlik gibi karşıt niteliklere sahip olması da mümkündür. (Gerçek hükümlanlık sahibi olan Allah, bu tür yakıştırmalardan münezzehtir.) Bu da, altıncı maddede geçen sakıncadan ayrı bir husustur.

Sekizincisi: Hıristiyanlar diyorlar ki: "İsa, çarmıha gerilmeyi ve laneti üslendi. Çünkü çarmıha gerilerek asılan mel'undur." Acaba onlar, "laneti üslendi" sözleriyle neyi kastediyorlar? "Lanet"ten maksatları nedir? Geleneksel olarak bilinen ve sözlükte rahmetten ve saygınlık gibi onur verici şeylerden uzak olma anlamına gelen laneti mi kastediyorlar? Eğer maksat, bizim bildiğimiz ve sözlükte tanımlanan lanetse, yüce Allah'ın -haşa-

kendisini veya başkasının O'nu rahmetten uzaklaştırmasının anlamı nedir?! Rahmet, birini varlık bağışı, nimet ihsanı ve varoluş meziyetleriyle donatmaktan başka ne anlam ifade eder?! Bu demektir ki, söz konusu uzaklaştırma ve lanet, anlam itibarıyla mal, makam gibi herhangi bir hususta dünya veya ahiret ya da her ikisi bağlamında yoksunluğu ifade eder. Peki, bizzat ihtiyaçsız ve zengin olan, her şeyin yoksulluğunu gideren yüce Allah'ın, ne şekilde tasavvur edilirse edilsin, lanetle irtibatlandırılmasının anlamı nedir?!

Kur'an'ın öğretisi, kelimenin tam anlamıyla bu tuhaf değerlendirmenin karşı noktasındadır. Yüce Allah buyuruyor ki: "Ey insanlar, siz Allah'a muhtaç olanlarsınız; Allah ise, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır..." (Fatır, 15) Kur'an fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, noksanlık, yokluk,

kötülük, çirkinlik, horluk ve zelillik gibi yakışsız nitelikleri kesinlikle yüce Allah'ın kutsal zatına

yaklaştırmaz; yüce Allah'ı bu niteliklerle asla bağdaşmayan isimler ve sıfatlarla anar. Eğer denilirse: Yüce Allah'ın -haşa- horlukla ve lanetlenmeyle ni-telenmesi, insanla birleştiğinden dolayıdır. Yoksa O'nun zâtı böyle bir durumdan yücedir.

Buna cevap olarak denilir ki: Sözü edilen bu birleşme, acaba gerçek anlamda mı laneti yüklenmesini ve bu tür meşakkatleri çekmesini gerektirdi, yoksa burada bir mecaz mı söz konusudur? Eğer gerçek anlamda böyle bir durumun söz konusu olduğu söylenirse, sözünü ettiğimiz sakınca gündeme gelir.

Eğer bir mecazın söz konusu olduğu söylenirse, problem yeniden geri döner. Yâni Mesih'in doğması, rahmet ve adalet olgularının çelişmesi durumunu ortadan kaldırmaz. Çün-kü yüce Allah'tan başkasının musibetlere katlanması, azap ve lanet tür-lerini yüklenmesi, sözü edilen fıdye olayının, yâni Allah'ın insanların fıdyesi olması olayının gerçekleşmesini sağlamaz. Bu, gayet açıktır.

Dokuzuncusu: Hristiyanlar diyorlar ki: "Bu, İsa'ya inananların, daha doğrusu tüm alemin hatalarının kefaretidir." Bu sözler, onların günah ve hataların gerçekte ne anlama geldiğini kavramadıklarını, nasıl uhrevi azabı gerektirdiklerini ve bu azabın nasıl gerçekleştiğini algılayamadıklarını, bu hatalar ve günahlarla bunlara ilişkin yasamalar arasındaki irtibatı bilmediklerini, yasamanın bu konudaki fonksiyonunu anlayamadıklarını ortaya koyuyor. Kur'an, bütün bunları en net şek-liyle ortaya koyuyor.

Daha önce kitabımızın kapsamı içinde yer alan açıklamalar çerçevesinde, bu arada; "Şüphesiz Allah, bir sivrisineği, hatta onun üstünde olanı da örnek vermekten çekinmez." (Bakara, 26) ayeti ile "İnsanlar tek bir ümmetti..." (Bakara, 213) ayetinin tefsiri bağlamında şunları söy-lemiştik: Muhalefet edilen,

baş kaldırılan, dolayısıyla günah ve hataya düşülen hükümler ve kanunlar, itibari ve saymaca şeylerdir. Bu hükümler ve kanunların yasanıp geçerli kabul edilmesinden maksat, onlara göre hareket etmekle, onların gözetilmesiyle insan toplumunun maslahatının korunmasıdır. Bu kanunlara başkaldırma ve muhalefet etmeden dolayı gündeme gelen ceza ise, olumsuz ve kötü bir sonuçtur ki, insanların bunu öngörmelerinin ve vâzetmelerinin nedeni,

yükümlü konumundaki insanı, suç işlemekten ve itaat çizgisinin dışına çıkmak-tan alıkoymaktır. İnsan topluluklarını kuran ve yöneten akıl sahibi kişilerin yaklaşımı budur.

Ancak Kur'an öğretisi, konuya bundan daha üstün ve daha incelikli bir anlam getirmektedir. Daha önce de söylediğimiz gibi akli araştırmaların sonuçları da Kur'an'ı destekler niteliktedir. Şöyle ki: İnsan, Allah tarafından kendisi için indirilen şeriata uymak ya da uymamakla, kendi içinde üstün ve övgüye değer ya da alçak,

iğrenç ve pis sıfatlardan birtakım gerçekler oluşturur. İnsanı cennet ve cehennem şeklinde somutlaşan uhrevi nimete ya da uhrevi cezaya muhatap kılan da budur. Cennet ve cehennemin hakikati ise, Allah'a yakın olmak veya O'ndan uzak olmaktır. Şu halde iyilikler ve hatalar, itibari ve saymaca değil, gerçek bir düzene bağlı olan gerçekliklere dayanmaktadırlar.

Şurâsı açıktır ki: İlahi yasama (teşri), yaratılışa yönelik ilahi kamilleştirmenin bütünleyici unsurudur. Onunla varoluşsal (tekvini) hidayetini, yaratılışın amacına ulaştırılması hedeflenmektedir. Diğer bir ifadeyle: Yüce Allah, her varlık türünü, varoluşunun kemaline ve zatı için öngörülen hedefe ulaştırmak istemektedir.

Bu bağlamda, dünyada yapıcı ve elverişli bir sistem içinde hareket etmek, ahirette mutlu ve nimetlerle bezenmiş bir hayat sürdürmek, insan türünün varoluşunun kemalinden sayılmaktadır. Bunun yolu da, toplum yaşamı için elverişli olan yapıcı kanunları ve insanı Allah'a yakınlaştıracak çeşitli ibadetleri kapsayan dindir.

Bu kanunlara riayet etmek, bu ibadetleri yerine getirmekle insan hayatı düzene girer, insan kendi öz benliğinde, zatında ve amelinde ahiret yurdundaki ilahi onurlandırmaya hazırlanır. Bütün bunlar, kalbine yerleştirilen nur ve nefsinde oluşan temizlik sayesinde gerçekleşir. İşin gerçeği budur işte.

Böylece insan için Allah'a yakın olmak veya O'ndan uzak olmak söz konusudur. Bu ikisi, onun sürekli mutluluğunun veya mutsuzluğunun ve dünya hayatındaki medeni toplumunun salah veya fesadının özünü oluşturur. Bu yakınlık ve uzaklığı vücuda getiren tek etken dindir. Bütün bunlar, gerçekliği olan şeylerdir; boş, saçma şeyler değildir.

Adem'in yasaklanan ağacın meyvesinden yemesi gibi bir günahı işlemesinin kendisi, hatta tüm

zürriyeti için sürekli bir helakı gerektirdiğini ve Mesih'in feda edilmesinden başka bunu tedavi edecek bir ilacın, bu tasayı giderecek bir kurtuluş yolunun olmadığını varsayarsak, o halde Mesih'ten önce, Mesih'le birlikte ve Mesih'ten sonra din gönder-menin, din çerçevesinde kanunlar yasamanın yararı nedir?!

Söz konusu günahın insandan sadır olmasıyla daimi helakın ve uhrevi cezanın kaçınılmaz olacağını, ne amelin, ne de tövbenin insanı bu sorumluluktan kurtaramayacağını, ancak feda yöntemiyle ondan kurtu-lacağını kabul etmemiz durumunda, Allah katından şeriatlar yasalaştırılmasının, kitaplar indirilmesinin ve resuller gönderilmesinin bir anlamı olmaz. Bu demektir ki ilahi vaat, tehdit, uyarı ve müjdeleme, gerçekliği olmayan şeylerdir. Azap zorunlu olduktan ve fesat kaçınılmaz olduktan sonra bu saydıklarımız neyi ıslah edecekler ki?!

Bir de, daha önce indirilen şeriatların hükmü uyarında amel edip kemal düzeyine ulaşanları, onlara gelen İbrahim ve Musa gibi ulu peygamberler ve Rabbani kulları düşünün! Bunlar, Mesih'in feda edilişinden önce ölmüş gitmiş şahsiyetlerdir. Şimdi ne olacak?! Onlar birer bedbaht olarak mı, yoksa mutluluğa erişmiş olarak mı yaşamlarını

tamamladılar?! Ölüm anında ve ahiret yurdunda ne ile karşılaştılar?! Ceza ve helakla mı, yoksa sevap ve mutlu hayatla mı?!

Kaldı ki Hz. İsa, açıkça günahkârları ve hata işleyenleri kurtarmak üzere gönderildiğini, salihlerin ve iyilerinse, buna ihtiyaçları olmadığını söylüyor. [14]

Kısacası, bu durumda Mesih'in feda edilişinden önce ilahi şeriatların gönderilişinin, dinsel yasaların bildirilişinin, boş ve anlamsız olmaktan kurtulmalarını sağlayacak geçerli bir hedefi olmaz. Bu yakıştırmalardan yüce ve münezzeh olan Allah'a nispet edilen böylesine tuhaf bir fiil için ancak şöyle bir izah getirebilirler: Yüce Allah, Adem'in işlediği hatanın sakıncası ortadan kaldırılmadıkça, bu şeriatların hiçbir yarar sağlayamayacağını biliyordu.

O, bu şeriatları bir ihtiyat olarak indirdi; bir gün bu sakıncayı ortadan kaldırabilir ve böylece önceki şeriatlar da meyvelerini verir, amaçlarına ulaşırlar umuduyla. Bu demek-tir ki, yüce Allah, yasalaştırdığı tüm şeriatlar bağlamında hem peygamberlerden, hem de diğer insanlardan bir şey gizlemiş, ortada bir engelin bulunduğunu,

bu engel bertaraf edilmediği sürece peygamber-lerin ve tüm mü'minlerin çabalarının boşa

gideceğini, şeriatların heba olacağını onlardan saklamış, şeriat ve davetin ciddiyet ve gerçeklik üzere bina edildiğini izhar etmiştir.

Bu demektir ki, yüce Allah -haşa- hem insanları, hem de kendisini kandırmıştır. İnsanları kandırmıştır; çünkü şeriata göre amel etmeleri durumunda bağışlanmaya nail olacaklarını, mutluluğa kavuşacaklarını açıklamıştır. Kendisini kandırmıştır; çünkü feda yoluyla, engelin kaldırılmasıyla, şeriat indirmek boş bir iş olur, şeriatın insanların mutluluğu açısından hiçbir etkisi olmaz; engel kalkmadıkça hiçbir etkisi olmadığı gibi. Feda zamanına kadar din ve şeriat yasamanın konumu bundan ibaret olur!

Feda ediliş zamanında ve ondan sonraki dönemlerde ise, şeriat yasama, dinsel davet ve ilahi yol göstericilik çok daha anlamsız ve gereksiz olur. Çünkü işlenen hatadan dolayı oluşan sakınca bertaraf edildikten, en çekingen insan ile en sapık insan arasında hiçbir ayırım söz konusu olmaksızın mü'min-kâfir,

iyi-kötü tüm insanlar için bağışlanma ve rahmet zorunlu olduktan, hatanın devamı durumunda hep birlikte helak olacakları gibi, feda yoluyla hatanın silinmesiyle birlikte topluca rahmete kavuşacakları kesin olduktan sonra, hak bilgilere iman etmenin, onlara göre amel etmenin ne yararı vardır?! Nasıl olsa feda olayı olmadan hiçbir amel hatayı ortadan kaldırmıyor! Eğer denilse ki: Feda ediliş, yalnızca Mesih'e inananlar için yarar sağlar. Dolayısıyla, Mesih'in de müjdelerinde işaret ettiği gibi, dinsel davetin yararı vardır. [15]

Ona cevap olarak denir ki: Bu iddia, daha önce işaret ettiğimiz Yuhanna'nın Mektubu'nun içeriği ile çelişmesinin yanı sıra, geçmişteki tüm temelleri de yıkıyor. Çünkü Hz. Adem'den (a.s) itibaren küçük bir azınlık dışında hiç kimse için kurtuluş umudu ve ihtimali bırakılmıyor. Bu azınlık da Hz. İsa'ya ve Ruh'a inananlardır. Daha doğrusu, onların da temel prensiplerde ihtilaf eden gruplarından bir tanesidir. Geride kalanlar ise, daimi helak içindedirler.

Bu durumda, peki Hz. İsa'dan önce gelen peygamberlerin ve onlara inanan ümmetlerin durumu ne olacak?! O peygamberlerin getirdikleri kitaplar ve hükümler doğru olarak mı, yoksa yalan olarak mı nitelendirilecek?! Bilindiği gibi İnciller, Tevrat'ı ve davetini onaylıyorlar. Oysa Tevrat'ta Ruh'tan ve feda edilişten söz edilmez. Şimdi İnciller, bir doğruyu mu tasdik ediyorlar, yoksa bir yalanı mı?!

Şayet denilse ki: Önceki semavi kitaplar, bildiğimiz kadarıyla Mesih'i müjdeliyorlar. Bu demektir ki, o kitaplar, Mesih'in inişinin ve feda edilişinin keyfiyeti hakkında ayrıntılı bilgiler sunmasalar da, Mesih'e yönelik icmali bir davet içeriyorlar. Böylece yüce Allah, sürekli peygamberlerine Mesih'in ortaya çıkacağını müjdelemiştir ki, ona inansınlar ve onun yapacağı fedakârlıkla gönülleri hoş olsun.

Buna cevap olarak denir ki:

Birincisi: Hz. Musa'dan önceki peygamberlerle ilgili olarak böyle bir şey söylemek, hiçbir dayanağı olmaksızın gaybtan haber vermek olur. Kaldı ki, böyle bir müjde olsa bile, bu, kurtuluşa ilişkin bir müjde olur, ona iman etmeye ve dinine girmeye ilişkin bir davet olmaz.

İkincisi: Bu durum, bizzat Mesih açısından bile, İncillerin dolu olduğu ahlak ve fiiller gibi dinin ayrıntılarına ilişkin davetin abesliği sakıncasını ortadan kaldırmaz.

Üçüncüsü: Hatanın neden olduğu ilahi amacın hedefine ulaşmaması mahzuru yine de devam eder. Çünkü yüce Allah, tümüne rahmet etmek, nimet ve mutluluğu tümüne bahşetmek için insanları yaratmıştır. Fakat iş tam tersine dönmüş, küçük bir azınlık dışında herkes ilahi gazap ve cezalandırmayı hakketmiş, ebedi helaka mahkum olmuşlardır.

Yukarıda sunduğumuz açıklamalar, Hristiyanların konuya ilişkin iddialarının aklen yanlış olduğunu ortaya koymaktadır. Bunu Kur'an da desteklemektedir: "...Bizim Rabbimiz, her şeye yaratılışını veren, sonra doğru yolunu gösterendir." (Tâhâ, 50)

Bu ayette, her şeyin hangi hedefe yöneleceğinin gösterildiği, her şeye,

varlığının gereklerinin bildirildiği vurgulanıyor. Yol gösterme (hidayet), hem varoluşsal (tekvini), hem de yasamasal (teşrii) yol göstermeyi kapsar. Çünkü egemen olan ilahi yasa, hidayet ve yol göstericiliğin genelleştirilmesi şeklinde işler. İnsanlar açısından dinsel yol göstericilik de bu kapsamdadır.

Sonra yüce Allah, cennetten indirdiği sırada Adem'e ve beraberindekine bir ilk yol göstericilik olarak şöyle buyuruyor: "Dedik ki: "Oradan tümünüzün. Bundan sonra size benden bir hidayet geldiğinde, kim benim hidayetime uyarsa, onlara korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır.

İnkâr edip de ayetlerimizi yalanlayanlar ise, onlar ateşin halkıdır ve orada süresiz kalacaklardır." (Bakara, 38-39)

Bu ayetlerin kapsamı, kıyamet gününe kadar gönderilecek şeraitlerin ayrıntılarının bir özeti niteliğindedir. Bunun içinde, en ufak bir tereddüt ve kuşku söz konusu olmaksızın, yasama, vaat ve tehdit vardır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Ben hakkı söylerim." (Sâd, 84) Yine buyuruyor: "Benim huzurunda söz değiştirilmez ve ben kullara zulmedici değilim." (Kâf, 29)

Bu ayetlerden anlaşılıyor ki, yüce Allah, kesinleştirdiği şeylerle ilgili olarak tereddüt etmez. Uygulamaya koyduğu, geçerli kıldığı şeylerin tersini yapmaz. Ancak dediğini yapar. O'nun işi, yönelmesini dilediği mecradan başka bir tarafa yönelmez. Bir şeyi irade edip de sonra yapıp yapmama hususunda tereddüde düşmez. Ya da bir şeyi irade edip de sonra onu yapmaması gerektiğini düşünmesi söz konusu olmaz. Dilediği bir şeyin önüne engellerin çıkması ve O'nu bundan vazgeçirmesi düşünülemez. Bir dış etkenin baskısıyla iradesini geri alması olacak iş değildir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Allah, emrinde galip olandır." (Yusuf, 21) "...Allah, kendi emrini yerine getirip gerçekleştirendir." (Talak, 3) Bir ayette de Hz. Musa'dan şu ifadeler aktarılır: "Dedi ki: "Bunun bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Rabbim şaşırmaz ve unutmaz." (Tâhâ, 52) "Bugün her nefis, kendi kazandığıyla kar-şılık görür. Bugün zulüm yoktur. Şüphesiz Allah, hesabı çabuk görendir." (Mü'min, 17)

Bu ve benzeri ayetler gösteriyor ki, yüce Allah varlıkları yaratmış, ama hiçbir zaman onların durumundan gafıl olmamış, ileride olabilecek herhangi bir şeyden habersiz, bilgisiz olmamıştır.

Yaptığı hiçbir şeyden dolayı da pişman olmamıştır. İnsanların hayatına egemen olsun diye indirdiği şeriatları tam bir ciddiyetle,

şakadan, korkudan ve umuttan berî olarak yasalaştırmıştır. O, her amel işleyene işlediği amelinin karşılığını verir. Hayırsa hayır, şerse şer olarak değerlendirir. Hiç-bir galipten etkilenmez. Hiçbir hakim güç, O'na hükmedemez. Fidyeye, dostluk veya şefaatin O'nu etkilemesi mümkün değildir. O'nun izni ol-madan şefaate edilemez. Bütün bunlar, O'nun varlıklar üzerindeki mutlak hükümleriyle bağdaşmaz çünkü.

Onuncusu: Feda edilme meselesiyle ilgili sözleri şu açıdan da yanlıştır: Gerçek anlamıyla feda ve fidye, insanın kendisinin veya onunla ilintili olan can ve malın öldürme veya yok olma gibi olumsuz bir durumla karşı karşıya kaldığında, bu kötü durumu bir karşılık vererek gidermesi

demektir. Tutsak edilmiş bir insanın başka bir tutsak veya mal karşılığında serbest bırakılması ya da suç ve cinayetlere karşılık fidye verilmesi gibi.

Bu karşılığa fidye ve feda denir. Fidyeye ve feda, bir tür muameledir ki, hak ve egemenlik sahibinin, hakkında fidye verilen mal veya can üzerindeki hakkı, fidye olarak verilen mal veya feda edilen cana geçer. Böylece hakkında fidye verilen mal veya can, maruz kaldığı kötülükten kurtulmuş olur.

Bundan da anlaşılıyor ki, fidye verme ve feda etme olayı, yüce Allah'la ilgili olarak makul değildir. Çünkü ilahi egemenlik, -insanla-rın itibari, saymaca ve anlaşmalı egemenliklerinden farklı olarak- gerçekliği olan, değiştirilmesi ve elinden alınması mümkün olmayan gerçek bir egemenliktir. Varlıklar,

zatları ve etkileri itibariyle yüce Allah tarafından var edilmişler, varlıklarını O'nunla sürdürmektedirler. Bu gerçeğin değişmesi nasıl tasavvur edilebilir?! Bu, meydana gelmesi şöyle dursun, düşünülmesi bile mümkün olmayan bir şeydir. İlahi ege-menlik, biz insan topluluklarının bireyleri arasında geçerli olan mülk, egemenlik, hak ve benzeri şeylerden tamamen ayrı bir şeydir. Bunlar, dizginleri bizim elimizde olan birtakım itibari

ve saymaca şeylerdir ki, biz toplum bireyleri, hayattaki çıkarlarımızın değişmesine göre, bazen bunları geçersiz kılar, bazen değiştiririz. (Daha geniş bilgi için: "Din günün sahibi." (Fatıha, 4) ve "De ki: "Ey mülkün sahibi Allah'ım!..." (Âl-i İmrân, 26) ayetlerinin tefsirine bakınız.)

Yüce Allah, bir ayette özellikle fidye olayını olumsuzlamaktadır: "Bugün artık ne sizden, ne de inkar edenlerden fidye alınmaz. Barınma yeriniz ateştir..." (Hadid, 15) Daha önce, yüce Allah'ın Hz. İsa'dan aktardığı şu sözün de bu kategoride değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştik: "Allah; "Ey Meryem oğlu İsa!" dedi, "Sen mi insanlara; "Allah'tan başka, beni ve annemi iki ilah edinin." dedin?" O; "Seni tenzih ederim." dedi,

"Hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz... Ben onlara, ancak bana emrettiğini söylemedim, Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin." dedim. "İçlerin-de olduğum sürece de onlara şahittim. Sen beni alınca, üzerlerindeki gözetleyici sendin. Zaten sen her şeye şahitsin. Onlara azap edersen, hiç şüphesiz onlar senin kullarıdır. Onları bağışlarsan da, şüphesiz sen azizsin, hikmet sahibisin." (Mâide, 116-118)

"İçlerinde olduğum sürece de onlara şahittim..." ifadesi şu anlama gelir: "Benim onlarla ilgili fonksiyonum, bana verdiğin görevle, benim için tayin ettiğin işle sınırlıydı. O da, tebliğ ve elçilikti; aralarında bulunduğum sürece, amellerimin üzerinde gözetleyici olmaktı. Onların helakı, kurtuluşu, azabı ve bağışlanmalarına gelince; bütün bunlar, senin elinde olan şeylerdir. Benim bu konularla ilgili hiçbir fonksiyonum yoktur.

Dolayısıyla onlar için sana karşı bir şey yapmam, onları senin azabından kurtarmam veya egemenliğinin altından çıkarmam, asla söz konusu değildir." Böylece bu ifade de, fedayı olumsuzlamaktadır. Çünkü eğer feda edilme durumu söz konusu olsaydı, Hz. İsa, kendisini onların amellerinin sorumluluğundan sıyırmaz, onların azaba uğratılmaları veya bağışlanmaları konusunda kendisinin hiçbir et-kisi olmadığını ve bunun yüce Allah'a kaldığını belirtmezdi.

Şu ayetler de aynı anlamı vurgulamaya yöneliktir: "Sakının o gün-den ki, hiç kimse, kimse adına bir şey ödeyemez, kimseden şefaathat da kabul edilmez, kimseden bedel de alınmaz ve onlar yardım da görmezler." (Bakara, 48) "...Ne alış verişin, ne dostluğun, ne de şefaathatın olmadığı gün..." (Bakara, 254) "O gün arkanızı dönüp kaçacaksınız, ama sizi Allah'tan koruyacak bir şey yoktur." (Mü'min, 33) İlk ayette geçen "bedel", ikinci ayette geçen "alış veriş" ve üçüncü ayette geçen "Allah'tan koruyacak şey", "fıdye" anlamına gelir. Onların olumsuzlanması, "fıdye"nin olumsuzlanması demektir.

Hıristiyanların "feda edilme" iddialarına karşılık Kur'an, Hz. İsa'nın şefaathat edeceğini vurgular. "Feda edilme" ile "şefaathat" arasındaki far-ka gelince; "...hiç kimse, kimse adına bir şey ödeyemez..." (Bakara, 48) ayetinin tefsiri çerçevesinde de vurgulandığı gibi şefaathat, şefaathat eden kimsenin, şefaathatı kabul eden makamın katındaki yakınlığı ve mevkisinin bir göstergesidir, aslında. Dolayısıyla şefaathatçı, kesinlikle hiçbir şeye malik değildir.

Şefaathatçı, şefaathatı kabul eden yüce zatın mülkünü ve saltanatını asla olumsuzlamamakta, O'nun suçlu tarafından çiğnenen hükmünü ve suçlu için koyduğu ceza kanununu geçersiz kılmamaktadır. Çünkü şefaathat, bir tür dua ve yalvarıştır. Şefaathatçı, katında şefaathatte bulunulan Rabbin tasarrufuyla ilgili bir temennide bulunur.

O'ndan, kendi mülkünde kendisi için caiz olan bir tasarrufta bulunmasını diler. Caiz olan bu tasarruf, cezalandırma hakkına sahip olduğu halde affetmesidir. Çünkü efendi, suç işlemesi

durumunda kölesini, kanunlara uygun olarak cezalandırabileceği gibi bağışlayabilir de.

Kısacası; şefaathçi, katında şefaatte bulunulana ricada bulunur, ona dua eder, günah sebebiyle azabın hakkedildiği durumlarda af ve bağışlamasını işletmesini ister. Ama kesinlikle onun egemenliğini sınırlandırmak veya olumsuzlamak söz konusu olmaz. Feda edilme ve fidiye olayında ise, durum farklıdır. Daha önce de söylediğimiz gibi feda olayında egemenlik bir şeyden başkasına geçer. Feda edilen, fidiye olarak verilen, fedası ve fidiyesi olarak harcandıkları şeyi, fedayı ve fidiyeyi kabul eden otoritenin egemenliğinden çıkarır.

Bu hususa şu ayet de işaret etmektedir: "O'nun dışında taptıkları, şefaatte bulunmaya malik değildirler; ancak bilerek hakka şahitlik edenler başka." (Zuhruf, 86) Bu ayet, istisna edilenlerin şefaate edeceklerini açıkça bildirmektedir. Bilindiği gibi Hz. İsa (s.a), Hristiyanların Allah'ın dışında taptıkları arasındadır.

Kur'an da, Allah'ın ona kitap ve hikmet öğrettiğini ve kıyamet gününün şahitlerinden olduğunu bildirmektedir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "O'na kitabı ve hikmeti öğretecek..." (Âl-i İmrân, 48) Bir diğer ayette onun lisaniyla şöyle buyuruyor: "İçlerinde olduğum sürece de onlara şahittim." (Mâide, 117) Başka bir ayette ise şöyle buyuruyor: "Kıyamet günü de o, onların aleyhine şahit olacaktır." (Nisâ, 159)

Görüldüğü gibi ayetler, Hz. İsa'nın şefaatte bulunacak kimselerden olduğunu göstermektedir.

Daha önce, şu ayetin tefsiri çerçevesinde konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalarda bulunduk:
("Sakının o günden ki, hiç kimse, kimse adına bir şey ödeyemez..." (Bakara, 48